

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 16.08.07
nr. 6826 podpis. Nowur

1373

Warszawa, dnia 13 sierpnia 2007 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

Jan Szyszko

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 14.08.07
nr. 5290 podpis.

DGOtp 070/21/2914/07/ID

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Odpowiadając na oświadczenie senatora Michała Wojtczaka, dotyczące usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest (pismo z dnia 19 lipca 2007 r., znak: BPS/DSK-043-460/07), przekazuję poniższe wyjaśnienia.

Przyjęty w dniu 14 maja 2002 r. przez Radę Ministrów „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” nie zobowiązuje właścicieli lub zarządców nieruchomości do usuwania azbestu. „Program...” nie będąc aktem powszechnie obowiązującego prawa, nie może być wiążący dla podmiotów poza sferą administracji publicznej. Obowiązki właścicieli nieruchomości w przedmiotowym zakresie określa w szczególności rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649), będące aktem wykonawczym do ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.). Właściciel lub zarządca nieruchomości jest zobowiązany do sporządzenia oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Wynikiem tej oceny jest zakwalifikowanie lub niezakwalifikowanie wyrobów do wymiany (usunięcia). Wyroby niezakwalifikowane do wymiany właściciel lub zarządca nieruchomości jest zobowiązany właściwie zabezpieczyć, zaś zakwalifikowane do wymiany, usunąć i zastąpić wyrobami niezawierającymi azbestu. Rozporządzenie uzależnia konieczność usunięcia wyrobów

36. poz. 14.07

zawierających azbest jedynie od stanu technicznego. Rozwiązanie takie zgodne jest z prawem Unii Europejskiej. Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz.U. UE L 262 z dnia 27 września 1976 r.) dopuszcza używanie produktów zawierających włókna azbestowe, które już zostały zainstalowane lub były używane przed datą wprowadzenia w życie dyrektywy Komisji 1999/77/WE z dnia 26 lipca 1999 r. dostosowującą po raz szósty do postępu technicznego załącznik I do dyrektywy Rady 76/769/EWG w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (azbest) (Dz. Urz. WE L 207 z 6.08.1999), przez dane Państwo Członkowskie, do czasu, gdy zostaną one usunięte lub skończy się ich okres użytkowania.

Drugim istotnym aktem wykonawczym w przedmiotowej sprawie jest rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. 2003 r. Nr 192, poz. 1876).

Przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że „wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest dopuszcza się w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2032 r.”. Rozporządzenie stanowi akt wykonawczy do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902, z późn. zm.). W myśl tej ustawy pod pojęciem „instalacji” rozumie się również budynki oraz obiekty małej architektury.

Podsumowując, właściciele lub zarządcy nieruchomości o pokryciach dachowych wykonanych z eternitu są zobowiązani usunąć eternit i zastąpić innym wyrobem wtedy, gdy ze sporządzonej oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest wynikać będzie taka konieczność, nie później jednak niż do dnia 31 grudnia 2032 r.

Przyjęty przez Radę Ministrów „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, zakładając 30 letni okres usuwania wyrobów zawierających azbest, brał pod uwagę określany przez producentów okres użytkowania tych wyrobów. Tak więc, wymiana tych wyrobów w założonym okresie jest niezbędna, nie tylko ze względu na negatywne oddziaływanie azbestu, lecz również ze względu na utratę cech pozwalających na dalszą eksploatację wyrobów zawierających azbest. W efekcie, właściciele lub zarządcy budynków zawierających wyroby zawierające azbest (w szczególności jako pokrycia dachowe lub elewacyjne) dokonać powinni usunięcia tych wyrobów, ze względu na dbałość o stan techniczny budynku. Dodatkowymi obciążeniami, ponad koszty niezbędnych remontów,

są koszty określonego przepisami postępowania ze zużytymi wyrobami zawierającymi azbest jako odpadami niebezpiecznymi. W związku z powyższym, zasadnym wydaje się tworzenie warunków wsparcia finansowego dla właściwego postępowania z usuwanymi wyrobami zawierającymi azbest, nie ma zaś uzasadnienia wspieranie pozostałych kosztów związanych z remontami budynków. Inne rozwiązanie stawiałoby właściciele budynków, w których wykorzystano wyroby zawierające azbest, w sytuacji uprzywilejowanej względem pozostałych właścicieli budynków. W szczególności powyższy tok rozumowania dotyczy funduszy ekologicznych, które ukierunkowane są na uzyskanie efektu ekologicznego. O ile, za efekt ekologiczny można uznać zapewnienie usunięcia i unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych w sposób niestwarzający zagrożeń dla środowiska, to podniesienie standardu budynku poprzez prowadzenie remontów wynikających z jego stanu technicznego za efekt ekologiczny, w ścisłym tego pojęcia znaczeniu, traktować trudno.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest z budynków stanowi obowiązek właściciela lub zarządcy nieruchomości i przy uwzględnieniu zasady „zanieczyszczający płaci” koszty usunięcia i unieszkodliwienia powstałych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest ponosi właściciel lub zarządca nieruchomości. Biorąc jednak pod uwagę celowość wsparcia działań zmierzających do podniesienia bezpieczeństwa ekologicznego poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest oraz fakt, że dodatkowe koszty związane z usunięciem i unieszkodliwianiem zużytych wyrobów zawierających azbest wynikły ze zmiany stanu prawnego wobec tego, jaki obowiązywał w momencie wykorzystania wyrobów zawierających azbest w procesie budowy lub remontu budynku, zasadnym jest stwarzanie możliwości uzyskania przez właścicieli lub zarządców nieruchomości wsparcia przy realizacji spoczywających na nich obowiązków. Zaznaczenia wymaga fakt, że możliwość i zasadność udzielenia wsparcia nie oznacza uprawnienia właścicieli lub zarządców nieruchomości do jego otrzymania. Takie rozwiązanie oznaczałoby faktyczne zdjęcie z właścicieli lub zarządców nieruchomości ich obowiązków, co wymagałoby zmiany przepisów ogólnie obowiązujących.

Obecnie nie został ustanowiony jednolity system udzielania pomocy w przedmiotowym zakresie, bowiem ze względu na lokalne uwarunkowania omawianych działań nie wydaje się to zasadne. Istnieją ramy ustawowe i regulacje wewnętrzne normujące sposób działania funduszy ekologicznych, które tworzą ramy dla wsparcia również przedmiotowych działań. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, pomoc może być udzielana, w szczególności w formie dotacji przez powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, oraz w formie dotacji, pożyczek lub dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Podstawowe znaczenie dla skuteczności pomocy ma aktywność władz samorządowych, w szczególności na szczeblu gminnym i powiatowym. Rady gmin i rady powiatów mogą wskazać usuwanie wyrobów azbestowych jako zadanie, na które przeznacza się środki, odpowiednio z gminnych lub powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W wielu gminach określono zasady dotowania ze środków gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej usuwania wyrobów zawierających azbest. Występujące rozwiązania są różne tak w zakresie przedmiotu dotacji, podmiotów uprawnionych do otrzymania dotacji, górnego poziomu dotacji, jak też organizacji realizacji zadania.

Udział WFOŚiGW lub NFOŚiGW w omawianym zakresie ma charakter pomocniczy wobec samorządów gminnych. Podstawą udzielenia wsparcia winien być program usuwania wyrobów zawierających azbest oraz azbestu w gminie lub powiecie, będący częścią gminnego lub powiatowego planu gospodarki odpadami lub być z tym planem zgodny. Rozwiązania takie już funkcjonują. Przykładowo można wskazać regulamin dofinansowania zadań w zakresie usuwania azbestu ze środków WFOŚiGW w Katowicach, gdzie dla realizacji zadań polegających na usuwaniu azbestu z budynków stanowiących własność osób fizycznych, wnioskodawcą o pożyczkę może być jedynie jednostka samorządu terytorialnego, która przedkłada zbiorczy wniosek obejmujący budynki wszystkich zainteresowanych mieszkańców, zaś w przypadku pozostałych budynków, wnioski o pożyczkę mogą składać ich właściciele lub zarządcy. Również w przypadku NFOŚiGW, wsparcie działań w zakresie usuwania azbestu z budynków powinno mieć charakter wsparcia dla gmin na realizację planów gospodarki odpadami i programów usuwania azbestu.

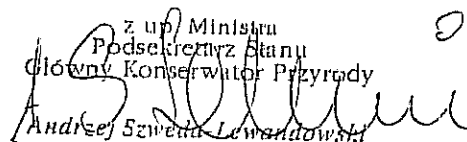
Jeszcze raz należy podkreślić, że podstawą dla poprawy skuteczności usuwania azbestu i zwiększenia zakresu wsparcia finansowego, które w różnych formach może trafiać do właścicieli lub zarządców nieruchomości, jest aktywność gmin, które przede wszystkim powinny rozpoznać stan aktualny i potrzeby, określić plan działania i konieczne środki, a następnie wystąpić do właściwych funduszy i uzgodnić z nimi warunki wsparcia. Z istoty samorządności wynika z kolei, że przyjęte szczegółowe rozwiązania mogą i powinny być w granicach prawa różne, celem jak najlepszego uwzględnienia uwarunkowań lokalnych.

Odrębną kwestią jest dofinansowanie usunięcia azbestu w świetle przepisów dotyczących udzielania pomocy publicznej. Zaznaczenia wymaga fakt, że zgodnie z ustawą z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 123, poz. 1291), przez beneficjenta pomocy należy rozumieć podmiot prowadzący działalność gospodarczą, w tym podmiot prowadzący działalność w zakresie rolnictwa lub rybołówstwa, bez względu na formę organizacyjno-prawną oraz sposób finansowania, który otrzymał pomoc publiczną. Dla umożliwienia udzielania pomocy publicznej poprzez dofinansowanie usunięcia azbestu bez notyfikacji Komisji Europejskiej, rozważana jest propozycja sporządzenia programu

pomocowego określającego warunki udzielania pomocy publicznej na działania związane z usuwaniem azbestu. Program taki stanowiłby element wsparcia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” i określałby ramy możliwej pomocy (koszty kwalifikowane, poziom wsparcia, beneficjenci pomocy).

Jeżeli zadania związane z usuwaniem azbestu zostały uwzględnione w wojewódzkim planie gospodarki odpadami, to podmioty takie jak np. jednostki samorządu terytorialnego bądź ich związki, będą mogły się starać o pozyskanie środków unijnych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych dla poszczególnych województw, bądź w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Podsumowując, należy podkreślić, że do usunięcia wyrobów zawierających azbest z budynków zobowiązani są właściciele lub zarządcy nieruchomości w terminie do dnia 31 grudnia 2032r. Wsparcie przedmiotowych działań ze środków funduszy ekologicznych jest możliwe i zasadne, natomiast poziom i zasady udzielania pomocy mogą być zróżnicowane ze względu na odmienne rozwiązania przyjęte lokalnie.

z up. Ministru
Podsekretarz Stanu
Główny Konserwator Przyrody

Andrzej Szweca Lewandowski

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych i Samorządowych w KPRM